

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in tisk: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letno 60 din. za inostranstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 45-86

O razpisih učiteljskih mest

Med osnovna načela demokratizacije prosvetne personalne politike spadajo tudi redni razpisi prostih in izpraznjenih učiteljskih mest. Že večkrat smo na tem mestu načeli to pereče vprašanje in naglasili nujno potrebo njegove rešitve, ker se prav dobro zavedamo, da more ustvariti v učitelstvu pravo notranje zadovoljstvo in voljo do dela edino zavest možnosti pridobiti si boljše mesto na povsem legalen in zakonit način. Zavedamo pa se, in to tudi naglašamo, da daje možnost večje in lažje izbire le svobodna konkurenca za razpisana mesta. Kako velikega pomena in kake moralne in etične vrednosti bi bila možnost svobodnega konkuriranja za prazna učiteljska mesta in njihovo oddajanje po načinu, zasnovanem na demokratičnih načelih, nam postane povsem jasno, če se skušamo vživeti v dušo onega učitelja, ki se leta in leta trudi na težkem službenem mestu, doseže lepe uspehe in je tudi odlično ocenjen, a nima vplivnih stricev, ki bi mu pripomogli do uspeha, ko prosi za premostitev na mesto, do katerega ima pravico in tudi vse pogoje. Kako blagodejno bo vplivala nanj zavest, da mu je mogoče doseči tudi boljše mesto, ne kot plačilo in nagrado za svojo pripadnost tej ali oni stranki, marveč zato, ker ima vse pogoje in ga je zaslužil z večletnim požrtvovalnim delovanjem na oddaljenem, težavnem in odgovornem mestu.

V zadnjem času je bilo premeščenih precej učiteljev in učiteljic v Ljubljano in Maribor. Ta mesta niso bila razpisana, in zato se ni mogla izvršiti za ta mesta niti svobodna konkurenca niti pravilna izbira. Iz tega pa nastaja za učitelstvo važno in tudi pomembno vprašanje, po kakih načelih vidikih so bila oddana ta mesta in kako so občutki onih, ki se zavedajo pravice do teh mest, a niso mogli konkurirati in se sedaj čutijo zapostavljene.

Socialne potrebe učiteljstva so različne, večje ali manjše, več ali manj po nujni rešitvi kriče. Nihče ne more imeti točne in tudi ne približne evidence teh razmer. In vendar bi prav te razmere morale biti v prvi vrsti upoštevane, ko gre za mesta v krajih s srednjo šolo. Učitelji očetje in učiteljice matere večjega števila otrok, bi morali biti v prvi vrsti upoštevani pri oddaji takih mest. Ker pa tudi tu ni mogoče postaviti enotnega, edino veljavnega načela, moramo ponovno naglasiti, da bi edino svobodna konkurenca mogla podati najjasnejšo sliko in omogočiti najpravičnejšo izbiro. Če pa se oddajajo mesta brez ozira na ta načela, tedaj je pač težko najti opravičilo in tolažbo za one, ki so kljub najboljšim pogojem bili prezrti. Težko bi bilo učitelju očetu ali učiteljici materi velike družine, ki imata tudi najboljšo kvalifikacijo, dopovedati, da je samska učiteljica, bodisi v drugem ali v zadnjem službenem letu, bolj upravičena priti v mesto s srednjo šolo, nego ona dva. Vsi prezrti se bodo morali tolažiti edino z dejstvom, da so morali ostati neopaženi in neupoštevani v svojih pravicah zato, ker je šolski zakon iz l. 1929. povsem odpravil demokratična načela prosvetne personalne politike (in z njim tudi razpise učiteljskih mest), za katerih uveljavljanje se učiteljstvo potom svoje organizacije neprestano zavzema.

V vseh panogah prosvetne personalne politike smo že bridko občutili ukinitve vseh demokratičnih načel, in zelo vidno je to dejstvo pri raznih premeščitvah. Zato ponovno naglašamo potrebo razpisovanja prav vseh izpraznjenih učiteljskih službenih mest. Ne gre nam pri tem le za formalno razpisovanje, marveč za povsem objektivni postopek pri razpisu mest in sestavljanju predlogov za premostitve po prošnji.

Le razpisi prav vseh prostih službenih mest, svobodna konkurenca, pravično upoštevanje in tehtanje prošenj za premostitve more ustvariti najboljše pogoje za zadovoljstvo med učitelstvom. In prav to je prvi in najvažnejši pogoj za uspeh njegovega šolskega in izvenšolskega dela.

Premestitve naj spadajo v edino kompetenco prosvetne oblasti, kajti vsak tui vpliv more biti le kvaren in škodljiv za šolo in učitelstvo in zaradi tega mora odpasti. Zakonska osnova mora biti dovolj močna za objektivno izvedbo celotnega postopka. Zaradi zaščite učiteljskih pravic, pa naj bi zakonska določila predvidevala posebno komisijo za sestavljanje predlogov. V tej komisiji naj bi bil tudi zastopnik učiteljstva, ki bi ga imenovala organizacija. Ta naj bi soodločal pri sestavljanju vseh predlogov za premostitve po prošnji, a ostalim članom naj bi bil veren tolažnik objektivnih učiteljskih pravic.

Sedaj, ko gre za prenos raznih kompetenc na banovino, se ne sme pozabiti na demokratizacijo prosvetne personalne politike. Zakonsko določeni objektivni postopek pri razpisih in oddajanju službenih mest naj ne bo edini odraz teh ukrepov. Šolski zakon iz l. 1929. nam je prinesel še mnoge druge kvarne omejitve, ki naj ob tej priliki prav vse izginejo.

Srečno pot, tovariši!

V preteklih dneh je bilo dvajset tovarišev iz dravske banovine nameščenih v najjužnejšem delu države. Ko se poslavljajo ti naši tovariši od rodni tal, matere, očeta in znancev, jim tudi mi voščimo srečo na pot in v življenje!

Marsikateri tovariš je vzdrhtel, ko je prebral ime svojega namestitvenega kraja. Nešteto vprašanj je vrelo v njem: Kje je to? Kako daleč od mesta? Kakšni ljudje so tam? Zakolebala je misel: »Ne bo preveč za njega, začetenika? Bo vzdržal?«

A življenje, ki bujno klije v mladem telesu, je našlo takoj veselejšo stran: Doživljaj! Gre v novo življenje, ki ni prav nič podobno tukajšnjemu, našemu, v življenje bolj tvegano in zato bogatejše. Podjetno se je razkoračil dečko in važno oznanil vsakomur kam gre.

To so bila prva čustva, ki pa so se, ali pa se bodo morala umakniti kmalu bolj temeljiti presoji:

Tovariši so nastopili novo življenje, in to v okoliščinah, ko bodo morali uporabiti vse sile, da si uspešno utrejo novo življenjsko pot. Kakšne borbe doživlja učitelj na samotnih krajih naše banovine je marsikom znano, toliko večje in težje bodo borbe začetenika v tujem okolju, ko se bo moral boriti z lastno slabostjo, z drugim svetom in nedomačo klimo, sam, brez oslonja na svoj ožji krog znancev in svetovalcev.

A mladost je trdna in burna, ona se ne boji zaprek in veruje v srečo življenja. To ji je tudi najboljša karta v igri življenja. Brez te vere bi bila že vnaprej zapisana propast.

Zato je taka pot po vsem svetu, da gredo povsod mladi ljudje v daljave, v negotovost. Mladiči, življenje nastopajoči ljudje so pionirji kulture v tujih deželah, mladiči, ki jih od daleč vodi zrela roka, so osvobodilci novih svetov, so misijonarji in razširjevalci ver, življenje nastopajoči ljudje prerajajo svet in mu utirajo nova pota.

To je častna naloga, ki je dana mladim življenjem in ki jo zmoro samo njihov mladostni polet. Taka je usoda življenja, da si morajo v burjah mladostnih bojov izoblikovati svoj, dežele in naroda obraz.

Pri tem se moramo ozreti na stvar samo, na vzroke namestitve v vardarski banovini in na posledice, ki jih utegnejo namestitve imeti, tako za učitelja, kakor za narod, kjer bo služboval.

Posledice namestitve v vardarski banovini za učitelja smo uvodoma že omenili. Težka življenjska pot, polna bojov in odrekovanja, vmes tudi veselja obilo in mogoče doživeti, a pri vsem tem bo morala odločevati stroga

razsodnost v mišljenju glede službe same in načina življenja, tako da si izoblikuje časten značaj in uspešno izvrši svoje poslanstvo, brez prevelikih duševnih in telesnih žrtev.

Vzroki, ki so vodili prosvetno oblast za namestitvev na jugu, so bili bržkone dvojni:

Prvič, so najbrž smatrali dravsko banovino za dovolj nasičeno z učitelstvom ter je ta namestitvev del izseljevanja odvišnih izobražencev. — Toda tudi pri nas še niso vsa mesta zasedena.

Istočasno je vardarska banovina v šolskem in prosvetnem pogledu zelo revna ter ne proizvaja dovolj učiteljstva, da bi krila vse potrebe. Vardarska banovina je v kulturnem pogledu zaostala daleč za drugimi banovinami in bi dotok iz Slovenije močno pospešil kulturno preobrazbo dežele.

S tem pa je dan in podčrtan odhajajočim tovarišem značaj pionirstva. Služba jim ni samo, ali vsaj ne sme imeti značaj kruhoborstva, temveč jim je nakazana višja, častnejša dolžnost: da presajajo in prilagode spoznanja slovenskega šolstva za tamošnje kraje, da višjo organizacijo naše šole vlijejo v tamkajšnjo osnovno šolo.

Se je en nagib, ki ga v teh dneh ne smemo prezreti. Pri preurejanju banovin, ko nekateri ljubosumno zapirajo in ustvarjajo med našim rodом umetne meje, z olajšanjem motrimo ta odlok prosvetne oblasti, ker vidimo, da ne misli postaviti kitajskih zidov med posameznimi deli države. Vendar pri tem ne smemo in tudi nečemo pozabiti, da se bo tudi v Sloveniji kmalu pokazalo pomanjkanje učnihi moči, kar je bilo že ugotovljeno v 9. številki »Učiteljskega tovariša«.

In čeprav lahko upravičeno trdimo, da je našim tovarišem dan značaj pionirstva, moramo naglasiti, da tudi danes še niso zasedena vsa učiteljska mesta v naši ožji domovini.

Eno izkustvo jim moremo dati na pot: Najprirodnejša družinska celica jim bo od slej učiteljska družina. Vse dotlej, dokler si ne osnujejo lastnih družin. To je pa verjetno še daleč. Enaka služba, enako življenje in težave združujejo ljudi v naraven krog. Ta prirodni krog s skupno močjo dosega uspehe, si medsebojno pomaga in uspešno odklanja težkoče. Vsi drugi ljudje so samo gledalci njihovih bojov, ne soudeleženci, zato je pot v JUU nujna!

Ne dvomimo, da bodo pravilno razumeli, v polnem pomenu besede, svoje poslanstvo. In z gotovostjo pričakujemo, da bodo vse ono, čemur so namenjeni, uresničili. In to jim želimo: uspeh v službi in zmago v življenju!

Srečno pot, na tovariško delo in zmagovito vrnitev! Db.

Zakonske osnove prosvetne politike pri Srbih, Hrvatih in Slovencih

V »Politiki« od 22. oktobra t. l. je pod tem naslovom priobčen članek predsednika JUU Ivana Dimnika. V začetku navaja uredbo o osnovanju banovine Hrvatske, kakor tudi določbe te uredbe glede bodočega razvoja prosvetne politike v naši državi. Nato ugotavlja pod kakšnimi pogoji se je razvijalo ljudsko šolstvo v posameznih pokrajinah pred vojno, omenja projekte šolskih zakonov po letu 1920. in karakterizira enotni šolski zakon iz leta 1929., ki je v veljavi še danes. Nadaljnja izvajanja v tem članku priobčujemo v prevodu v celoti, ker so za učitelstvo in njegovo organizacijo načelne važnosti.

Ne spuščam se v vprašanje: Katere podrobne principe naj vsebujejo osnovna načela prosvetne politike za pravno in materialno zagotovitev narodne šole; tudi ne posegam v vprašanje: ali se bodo gotovi potrebni principi in načela vnesli v državno ali v avtonomno banovinsko prosvetno zakonodajo, pač pa naglašam nekatere važnejše principe in načela, ki bi jih bilo treba upoštevati pri prvi reformi šolske zakonodaje, in to zaradi normaliziranja prosvetnih razmer in zagotovitev pravih in gmotnih osnov narodne šole in učiteljstva. Učitelstvo upa, da se bo reforma šolske zakonodaje izvedla čimprej in da ne bo iznežadeno v svojih pričakovanjih in upravičenih zahtevah in nadah.

Kot glavno potrebo ureditve prosvetnih kakor tudi splošnih razmer je smatrati demokratizacijo sedanjih prosvetnih zakonodaj in šolske oblasti. Tudi osnovna načela prosvetne politike morajo priznavati ta princip kot svojo glavno osnovo, na kateri naj se gradijo vsa aktualna vprašanja prosvete. Ta reforma šolske zakonodaje, osnovana na demokratizaciji šolske uprave in šolske oblasti, mora sloneti na drugem osnovnem temelju demokratične ureditve šolske uprave, to je na avtonomiji šole in šolske oblasti. V zvezi s tem je neobhodno potrebna, — kar je učitelstvo neprestano naglašalo — ločitev šolske uprave in šol-

skega nadzorstva od policijskih oblasti, kar najbolj ovira neodvisno in uspešno delo učiteljstva v šoli in izven nje.

Sam smoter in naloga narodne šole v zvezi s problemom pouka zahteva novo rešitev predvsem za podeželske šole. Pouk je treba dovesti v sklad s težnjami modernih učnih principov, zasnovanih na upoštevanju individualnosti in na interesih ter potrebah naroda in države. Sprejeti bi bilo treba samo okvirno načelno osnovo za učne načrte in programe za narodne šole in omogočiti sprejetje podrobnih učnih načrtov in programov, sestavljenih lokalnim zahtevam primerno. Osnovna načela ne bodo mogla iti preko skupne idejne vzgojne in učne osnove za vse narodne šole, ki naj se odraža v strpnosti naroda in verski toleranci. Ta načela pa morajo dobiti tudi polno moč in vrednost v skupnih osnovah državljanske vzgoje in državljanskega pouka o državljanski zavesti, v odgovornosti za skupnost in v dolžnostih do skupnosti, a istočasno tudi v državljanskih pravicah v tej skupnosti.

Osnovna načela morajo zagotoviti obvezno šolanje in postopno povečevanje šolske obveze. Ta problem ni samo šolsko vprašanje, nego postaja državno in narodno vprašanje, tako glede narodne obrambe, kakor tudi glede stalnega kulturnega napredka in gospodarske tekme z ostalimi državami.

Šolski otrok, kot bodoči državljani, mora biti v večji meri zaščiten z moderno reformo šolske zakonodaje, s katero morajo biti zagotovljeni vsi pogoji, ekonomsko-socialni in prosvetni, da se bo otrok lahko popolnoma razvijal.

Šolsko nadzorstvo zahteva tudi v zakonodaji nove sodobne osnove. Z zakonom je treba predvideti večje teoretično in praktično spopolnjevanje šolskih nadzornikov, toda ne bilo bi pravilno zapirati vrata do nadzorniškega položaja priznanim in sposobnim šolskim delavcem. Postavljanje nadzornikov naj se vrši po razpisu in komisijskim potom. Z ozirom na avtonomijo šolske uprave je treba izvesti idejo instruktivnega nadzorstva za vse narodne šole.

Problem vzdrževanja narodnih šol je treba rešiti na socialno pravni podlagi in po ekonomsko-socialni moči in obremenitvi vseh državljanov. S tem je treba omogočiti socialno in ekonomsko šibkim, toda sposobnim narodnim slojem, da lahko tudi njihovi otroci popolnoma razvijejo svoje individualne sposobnosti.

Od celokupnega problema reforme narodne šole se ne more oddvojiti vprašanje radikalnejše in popolnejše višje učiteljske izobrazbe.

Čeprav nočem načenjati vprašanja, ali se bo reševal problem narodnega izobraževanja v okviru državne ali avtonomne banovinske prosvetne zakonodaje, vendar naglašam, da duh demokracije zahteva čim večjo naslonitev tega problema na narod, kakor tudi demokratično organiziranje tega dela z najtesnejšo naslonitvijo na zainteresirane narodne kroge. Treba je naglasiti, da se tudi država za ta problem interesira in da se gotove novosti in načela morajo izvesti, pa naj so predvidene v državnih ali avtonomnih predpisih. Interes države je angažiran v prvi vrsti v sami nalogi vseh ustanov za narodno izobraževanje in v osnovni svrhi teh ustanov, ki morajo obsegati delo za državljansko vzgojo v duhu narodne in verske strpnosti in v duhu državljanske skupnosti. Temeljne osnove za pobjanje nepismenosti, kulturno dviganje vasi in druge naloge narodnega izobraževanja veljajo za družbo prav tako kot za narod in državo. Ako se od učitelja to delo zahteva, tedaj ga je treba z zakonom sistemizirati in z zakonom zaščititi, tako v pravnem kakor tudi v materialnem pogledu.

Današnji zakonski predpisi, ki zadevajo učitelja kot enega glavnih faktorjev za izvedbo prosvetne politike v realno življenje, niso zadovoljivi.

Demokratično razumevanje učiteljeve osebnosti zahteva svobodo učitelja v delu in sledeče zakonske pogoje za delo: višjo izobrazbo učitelja, njegovo pedagoško neodvisnost, stalnost na službenem mestu, ekonomsko socialno preskrbo in državljansko enakopravnost in svobodo.

Pedagoška svoboda in neodvisnost učitelja morata biti zagotovljena in zaščiteni z zakonom.

Nesporno je, da je treba v osnovnih načelih prosvetne politike dati načelno podlago tudi materialni sigurnosti učiteljstva, bodisi da to vprašanje ostane v državnih oblastih, bodisi da se prenese na avtonomne oblasti; osnovna načela morajo zagotoviti: da učiteljevo gmotno stanje ne sme nikoli biti pod gmotnim stanjem državnega uradništva ter njihove ekonomske socialne preskrbe, nego se mora avtomatično regulirati po gmotnem in pravnem položaju državnih uradnikov. Revizija uradniškega zakona in uredbe o dokladah je potrebna zaradi spremembe v življenjskem standardu.

Pravna sigurnost učiteljstva se mora zagotoviti in izvesti tudi v osnovnih načelih prosvetne politike.

Stanje personalne prosvetne politike se ne bo stabiliziralo in popravilo, dokler se z novimi zakonskimi odredbami ne zagotovi komisijsko nastavljanje, premeščanje in odpuščenje učiteljstva potom po demokratičnem načinu izvoljenih korporacijah, v katerih bo sodelovalo tudi učiteljstvo s svojimi predstavniki. Personalna prosvetna politika se mora izvajati na osnovi objektivnih, strokovno in socialno sodobnih zakonskih predpisih, ki bodo na prvem mestu vsebovali stalnost učiteljstva na službenem mestu. Kot glavni pogoj stalnosti in daljšega bivanja na službenem mestu je treba smatrati zagotovitev stanovanja in prehrane za učiteljstvo, kar je treba predvidevati že v osnovnih zakonskih predpisih pri določanju socialnih dodatkov za učiteljstvo. Načelno je treba predvideti, da se vsa mesta prosvetne uprave spopolnjujejo z razpisom, a vsi zastopniki prosvetnih korporacij naj se volijo na osnovi demokratičnih principov.

Disciplinski predpisi za učitelje se morajo postaviti na zakonsko osnovo, ki bo v skladu z vzgojnimi in učnimi dolžnostmi učiteljskega poklica in na osnovo modernega pravosodja.

V osnovnih načelih prosvetne politike je treba za vse učiteljstvo v državi zagotoviti javno ocenjevanje in pravico pritožbe.

Dosebina:

O razpisih učiteljskih mest.

Srečno pot, tovariši!

Zakonske osnove prosvetne politike pri Srbih, Hrvatih in Slovencih.

Kdor učitelj, ta član učiteljske organizacije.

Stvarnost narekuje nove naloge.

Referati na zborovanjih.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Mladinska matica. — Učiteljska tiskarna. — Naša gospodarska organizacija. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU.

Velika zaloga ur in zlatnine tudi na obročno odplačevanje brez povišanja cen **M. ILGERJEV sin, urar in juvelir**
MARIBOR, Gosposka ulica 15.
 Zahtevajte brezplačen cenik!

Med vprašanja, na katere gleda učiteljsko vse države enako, spada tudi zahteva avtomatičnega napredovanja učiteljskega in zakonskega zagotoviteva pravnega postopka v tem pogledu. Ta zahteva vsebuje tudi ukinitve omejitve za pridobivanje V. skupine in v zakonu predvideno možnost popravkov za storjene krivice.

Od mnogih vprašanj, v katerih bi se mogla doseči popolna naša soglasnost in ki bi se mogla smatrati kot osnovna, načelna vprašanja prosvetne politike, jih je iznešeno samo nekaj, na osnovi katerih bi se moglo, po novih smereh prosvetne politike iz učiteljskega ustvariti kader zadovoljnikov, sposobnih za delo in napredek prosvete v miru, kakor tudi za obrambo domovine in za borbo v prvih vrstah v vojni.

Načela resnične demokracije v prosveti prihajajo do izraza najbolj v organizaciji same šolske uprave in šolske oblasti. Predpogoji za izvedbo demokracije v šolski upravi in organizaciji šolske oblasti so: Svoboda staršev, ki pošiljajo otroke v šolo, svoboda, ki se mora izraževati v uvedbi splošne in enake tajne svobodne volilne pravice v vseh zakonodajnih kakor tudi šolskih in prosvetnih predstavništvih; a za tem demokracija in avtonomija šolske uprave, ki se mora v prvi vrsti izraževati v odvajanju šole od faktorjev, ki ovirajo njen razvoj.

Spremeniti je treba sedanji način šolske uprave in organizacije šolskih oblasti. Od individualističnega sistema reševanja šolskih in prosvetnih vprašanj, od posameznikov, je treba preiti na skupno reševanje teh vprašanj v šolskih in prosvetnih korporacijah in telesih — šolskih prosvetnih odborih. Šolski odbori morajo sestojati iz enakega števila predstavnikov staršev in učiteljskega, svobodno izvoljenih predstavnikov šolskih oblasti, tehniških oseb: strokovnjakov, inženirjev, zdravnikov in predstavnikov faktorjev, ki imajo zveze s šolo in narodno prosveto. Naloga šolskih odborov in šolskih oblasti mora biti popolna samouprava šolstva.

Demokracija šolske zakonodaje bo popolna tedaj, ko se zasliši mišljenje vseh faktorjev, ki prihajajo v poštev, a se tudi zanjajo za izvajanje prosvetne politike.

Zato je treba v zakonu predvideti in zagotoviti upoštevanje mišljenja učiteljskega v

šolskih in pedagoških vprašanjih potom učiteljskih, šolsko prosvetnih zbornic. Te učiteljske zbornice bi bilo treba formirati in predvideti kot eno od načelnih osnovnih vprašanj demokratizacije šolske zakonodaje in šolske oblasti.

Privatno iniciativo učiteljskega, ki prihaja do izraza v učiteljskih strokovnih organizacijah in ki stoji v neodvisni službi prosvetne stroke učiteljskega in naroda, je treba z zakonom zagotoviti, ker je to potrebno zaradi priznanja neodvisnosti in popolne avtonomije stanovskih organizacij, urejenih na principih stanovsko parlamentarne demokracije. Ukiniti je treba nedemokratske principe uradniškega zakona v pogledu stanovskih organizacij, v kolikor ti onemogočajo njihov svoboden in neodvisen razvoj.

Danes je najaktualnejše prosvetno vprašanje demokratizacija šolske zakonodaje. Samo tem potom je edino mogoče reševati tudi ostale aktualne probleme na najstabilnejši, najsigurnejši in najrealnejši način. Brez demokracije ni prosvete, niti ne more zdrava demokracija obstojati brez izobraženega in v državljanskem duhu vzgojenega naroda. Narodna šola mora zagotoviti popoln razvoj narodne individualnosti potom narodnega izobraževanja, vzgajati državljane za skupnost, a po državljanski vzgoji k državljanski zavesti in odgovornosti.

Gornji principi in načela so skupni vsem, ki želijo pravilen razvoj in napredek prosvete naroda in države. Veljati morajo kot osnovna načela prosvetne politike, ki jo morajo voditi avtonomne banovinske oblasti. Toda sigurne je bi se počutili prosveta, učitelji in pa tudi ostali zainteresirani faktorji, ako bi se moglo predvideti njihovo izvedbo v osnovnih načelnih državne prosvetne politike, ker bi bilo to zelo važno, da bi se s tem izognilo diferenciaciji v nasprotni smeri, a po avtonomnih banovinah bi odpadle nepotrebne borbe za izvedbo iznešenih načel in principov v prosvetni zakonodaji in v izvajanju prosvetne politike.

Osnovni princip pri ugotavljanju osnovnih načel mora biti upoštevanje tega, s čimer so vsi soglasni in kar je vsem skupno, toda računati je treba tudi z onim, kar je še posebej važno za splošne državne interese.

Kdor učitelj, ta član učiteljske organizacije

Ko sem pod tem naslovom prečital uvodnik v »Učiteljskem tovarišu« od 19. t. m., sem se nehote zamislil. Prav umesten se mi zdi ta uvodnik in prišel je res ob pravem času. Naš stanovski časopis je poklican v to, da nam prinaša v svojih člankih, v današnji dobi, posebnih bodril. Vse človeštvo preživlja nekako duhovno krizo. Vsa ta negotovost, ki danes visi nad svetom, napravlja ljudi malodušne, pa najsi bo to v gospodarskem, narodnem, državnem ali stanovskem področju. Nehote stoji pred človekom tisti usodepolni vprašaj. Kaj hočem, saj tako ne vem kaj bo jutri?

Tako mišljenje je posebno nezdravo v težkih časih, ki jih preživlja svet. Tako mišljenje vodi v propast posameznika, kakor tudi celoten stan, narod ali državo. Nujno je zato potrebno, da se tega malodušja brezpogojno otresemo.

Posebno mladina ne sme kolebat. Mladina mora obdržati v sebi tisti zdrav optimizem, ki ji ga daje njena mladost, to je njena življenjska moč. Mlad človek ne sme kloniti in se ob prvih težavah postarati. Staranje bo prišlo samo ob sebi kot nujna posledica preživelih let. Zato je posebno pri mladem človeku potrebno, da se otreša vsega malodušja, da v tem svojem malodušju ne postane prehitro star in okostenel. Razumemo, da je naš mladi učiteljski naraščaj zašel v letih čakanja na službo v dokaj neprijeten položaj. Da mu je to čakanje ubilo voljo in tisti veliki idealizem, ki ga je nosil s seboj vso dolgo dobo svojega študija in še pozneje, dokler mu ga niso izruvale težke razmere. Mlad duha pa mora biti prožen in navzlic vsem razočaranjem se mora zopet dvigniti ter pričeti delovati s tistim zanosom, kot to pritiče mladini. Učitelj(ica), ki je nastopil učiteljsko službo, se mora zavedati, da je stopil v svoje stanovsko občestvo ter da je postal član gotove stanovske družine, katere nedeljiv člen je in mora ostati. Njegovo delo v korist naroda, šole in stanu kakor tudi njega samega, more postati edino uspešno in dobro, če bo grajeno na močni veri v sebe, v svoj stan, v svoj narod ter v svojo državo.

Mlad učitelj(ica) je v svojem delu še nezkušen, zato ga kaj hitro lahko obiščejo zopet nova razočaranja. Treba je, da v svojem delu najde dobrih svetovalec. In kje si bo našel svetovalec, če ne med svojimi stanovskimi tovariši. Starejši tovariši imajo izkušnje, dobre in slabe, oni bodo mlademu tovarišu znali kar najboljše svetovati. Da pa bo mlad učitelj prišel med prave dobre stanovske tovariše, je prepotrebno, da vstopi v učiteljsko stanovsko organizacijo.

Res je, kakor trdi članek v uvodniku od 19. t. m., ko pravi: »V predvojnih in tudi mnogih povojnih letih je bila navada, ki jo starejše učiteljstvo često naglašala in v zadnjih časih zelo pogreša, da je vsak novinec že prve dni po prihodu na kako šolo obiskal vse sosednje šole in takoj v začetku navezal naj-

tesnejše tovariške stike s svojimi kolegi — sosedmi.« Tudi jaz se spominjam, da sem, ko sem nastopil učiteljsko službo, to je bilo takoj po vojni, napravil vsem sosednim šolam obisk. Moram si priznati, da je ta obisk na mene vplival prav blagodejno. Dobil sem občutek sigurnosti, saj sem vedel, da so ti moji tovariši, ki žive sedaj po šolah okoli mene — moji prijatelji, ki mi bodo prav radi stali z mojim svetom ob strani. Takoj ob tem posetu smo se že dogovorili, kako in kaj bo z organizacijo? Seveda sem takoj pristopil ter se že udeležil prvega prihodnjega učiteljskega zborovanja. To moje prvo zborovanje, takrat sem bil namreč v kamniškem okraju, je bilo v Domžalah. Prav dobro se še spominjam, kako so me po zborovanju vzeli starejši tovariši medse, ko smo se okoli ene popoldne, po zaključenem zborovanju vsedli v bližnji gostilni h kosilu.

Po kosilu se je oglasila pesem in pričela se je prav prirčna tovariška zabava. Koliko lepih, bodrilnih, tovariških besedi je bilo izrečenih ob tej priliki. V prijetni tovariški družbi smo se zadržali do mraka. O mraku smo se pa razšli na svoje domove z veliko zavestjo neprecenljivega in neskaljenega tovarištva.

Priznam, da sem opravil ob nastopu učiteljske službe še druge obiske, ki so se mi zdeli potrebni. Gledal sem predvsem na to, da navežem kolikor mogoče dobre stike s starši otrok. Povem pa tudi, da sem opustil vse obiske tistim ljudem, ki so hoteli, da se jim pride pokloniti novi učitelj tako, da jim izkaže vso vljudnost in pripadnost. Te vrste ljudi sem pa obiskal samo, če so imeli res v službenem odnosu z menoj zvezo, dal pa sem tem obiskom popolnoma uradni videz in značaj.

Zato se mi zdi umestno, da učitelj, ki pride v nov kraj, najprej stopi do svojih uradnih starešin in tovarišev. Nato pa naj naveže stik s starši zaupanih mu otrok. Če bodo ti učiteljski stiki dobri, je lahko prepričan, da bo tudi njegovo delo uspešno. Slabo pa računa oni učitelj, ki misli, da je njegova prva in edina pot k političnim veljakom dotičnega kraja. Tja, da mora iti — se do tal prikloniti — ter proglasiti svojo politično pripadnost k njim. Svoje tovariše in vse drugo pa je treba pustiti v nemar. Kruto se moti tak učitelj, posebno v današnjih časih, ko se posebno politične veličine tako hitro menjajo. Pravi ljudski učitelj ne sme in ne more graditi na kolebajoči se politiki, na tisti politiki, ki je od danes do jutri. Pravi učitelj mora graditi na sreči in dobrih svojega naroda, do katerega pa mora priti brez političnih posredovalcev, sam, tako kot to pritiče pravemu ljudskemu učitelju, ki je prišel iz svojega naroda. Tak učitelj pa se oslanja vedno na svojega dobrega stanovsko organiziranega tovariša ter skupno z njim gradi boljše bodočnost svojemu narodu.

J. O.

Stvarnost narekuje nove naloge

Pojasnilo in odgovor

V zadnji številki »Učit. tovariša« je izšel pod gornjim naslovom članek, v katerem opredeljuje avtor M. M. svoje stališče do poedinih, zlasti v zadnjem času aktualnih organizacijskih vprašanj. Članek je napisan sicer iskreno in gotovo z najboljšo voljo in namero, vendar so misli v njem zelo nejasno izražene, zaradi česar je tudi na mnogih mestih nerazumljiv. Ni naša namera, tolmačiti te nejasne dele članka, dolžne pa se čutimo odgovoriti na oni del, kjer govori avtor o letošnji skupščini v Banja Luki. Ta del članka je napisan tako, kot da sta vodstvo organizacije in slovenska delegacija odgovorna za to, da je bila na glavni skupščini poleg liste starega izvršnega odbora in politične liste »Novega učiteljskega pokreta« vložena še tretja lista, pa tudi za to, da so hrvatski učitelji delegati tikoma pred samim aktom volitev zapustili skupščino.

Del članka, ki je nujno potreben odgovora, da bodo naši člani dobili točnejši vpogled na dogodke na skupščini in si laže ustvarili pravo sodbu o njej in o zadržanju slovenske delegacije, se glasi:

»Hrvatski delegatje so zapustili skupščino; v zadnjem momentu je bila sestavljena tretja lista za volitve upravnega in izvršnega odbora. Kdor bi te pojave smatral samo kot kapricio posameznikov, je na najboljši poti zmote. Da je bila zrahljana enotnost in da je danes organizacija brez hrvaškega in dalmatinskega učiteljskega, so bili za to dani objektivni vzroki. Smatram, da je bila storjena usodepolna pogreška v tem, da poklicani niso umeli v dani situaciji kritično premetriti objektivnih vzrokov, ki so privedli do deljenih mnenj in niso umeli najti poti, ki bi preprečila razcepljenost ter omogočila skupnost in tako potrebno enotnost.

Slovenska delegacija se je znašla v delikatnem položaju, v položaju, ki ji je narekoval, da lahko največ doprinese k razčiščenju in pomirjenju. Delegacija očitno ni bila kos tej nalogi! Zato pa na slovenskem učiteljsstvu še naprej leži dolžnost, da s svojim vplivom doprinese vse potrebno k razčiščenju in enotnosti. Naša sekcija stoji tu pred važnimi koraki. Upajmo, da bo kos tej nalogi.

Na gornja izvajanja avtorja M. M., ki je tudi sam kot polnomočen zastopnik enega od naših društev sodeloval na glavni skupščini, ugotavljamo sledeče:

1. Skupina učiteljev, ki je pred tremi leti na glavni skupščini v Novem Sadu izšla s svojo listo in tudi dobila enega člana v izvršni odbor, se je letos na glavni skupščini v Banja Luki razcepila. En del te skupine je stavil kandidacijskemu odboru zahtevo, da se dosedanjí njen zastopnik izloči s kandidacijske liste »stanovske linije«, na njegovo mesto pa da se postavi druga oseba, ki jo je ta skupina istočasno tudi navedla. Poleg te zahteve pa je prejel kandidacijski odbor tudi zahtevo drugega dela te skupine, ki je hotela, da pride nien dosedanjí zastopnik na skupno listo. Kandidacijski odbor se je postavil na stališče, da se sestavi kandidatna lista tako, da bo z njo manifestirana popolna solidarnost z vsem dosedanjim delom izvršnega odbora. Zato je sprejel dosedanjega zastopnika te skupine na svojo listo kot svojega kandidata. To se je čutil kandidacijski odbor tudi moralno dolžnega storiti, saj je ta član, ki je izšel sicer iz manjšine, tri leta uspešno in lojalno sodeloval v izvršnem odboru. Prvi del skupine učiteljev, ki s svojo zahtevo po izpremembi ni uspel, je zato naslednji dan vložil svojo lastno listo. Vprašanje je, če bi do tretje liste, ne prišlo tudi tedaj, če bi kandidacijski odbor njegovih zahtev ustregel. Obstaja možnost, da bi jo vložil v tem primeru tisti del te posebne skupine učiteljev, ki se je zavzemal za to, da ostane v izvršnem odboru njen dotedanjí zastopnik.

2. S hrvatsko delegacijo smo bili slovenski učitelji dogovorjeni in vezani le na tekst projekta pravil in na postopek za njihovo sprejetje. Prav nikakega dogovora pa ni bilo med nami glede kandidacijske liste in oseb, ki naj se kandidirajo. Zato pa tudi nismo imeli v vprašanju volitev prav nobenih obvez do hrvatskih delegatov. Do same skupščine niti nismo vedeli, da imajo glede tega kake posebne želje.

3. Z ozirom na to, da borba organizacije še davno ni bila in tudi še danes ni dovršena niti v organizaciji sami napram struji, ki je pod strankarsko političnimi vplivi rušila našo stanovsko borbo in solidarnost niti na ven pri našem stremljenju za izločitev nezdravih vplivov na prosvetno politiko v državi, bi vsaka izprememba v vodstvu organizacije delovala

na zunaj nad vse neugodno. Tolmačila bi se kot izraz nezadovoljstva in nezaupnice članstva do oseb, ki so stale dotlej organizaciji na čelu in do njih dela v organizaciji. Za izpremembo na vodilnih mestih organizacije in na predsedniškem mestu tudi ni bilo pravih nobenih stvarnih razlogov. Vsi člani izvršnega odbora in tudi njegov predsednik so uživali popolno zaupanje članstva. Vsaka izmenjava v vodstvu bi bila neupravičljiva pred članstvom iz stvarnih, pa tudi iz moralnih razlogov. Stvarno, moralno in prestižno vprašanje je zato narekovalo, da se na najodgovornejših mestih organizacije tako v osebah, kakor v funkcijah ne izvrše nobene izpremembe. Kandidacijska lista in rezultat volitev bi nujno morali biti samo logična konsekvence zaupnici, ki jo je izglasovala glavna skupščina upravi svoje organizacije.

4. Zahteva zastopnikov hrvatskega učiteljskega je bila stavljena v ultimativni obliki. Takih zahtev nihče in nobena skupina ni upravičena staviti, dokler vlada duh demokracije v organizaciji in če naj ostane demokracija v njej ohranjena tudi v bodoče.

5. V kandidacijskem odboru za stanovsko listo s tov. Ivanom Dimnikom na čelu je sodeloval tudi predsednik savske sekcije. Tudi potem, ko njegova zahteva, naj bi bil Hrvat nosilec liste in bodoči predsednik, ki jo je tolmačil kot zastopnik hrvatskega učiteljskega, ni bila sprejeta, je ostal v odboru. Decidirano je izjavil, da bo sam glasoval za listo Ivana Dimnika in da bo vplival tudi na svoje delegate, da bodo glasovali zanj. Tudi naslednji dan, t. j. na dan samih volitev je ponovno izjavil, da bodo hrvatski delegatje glasovali za to listo.

6. Zaradi delikatnosti situacije je bila slovenska delegacija na letošnji glavni skupščini dvakrat sklicana na poseben posvet. Med delegati je bil tudi avtor članka M. M., ki pa ni stavil prav nobenega predloga in ni izrazil nobenega mišljenja, kaj naj bi slovenska delegacija ukrenila za pomirjenje in razčiščenje, tako kot tudi v članku samem ni navedel nič konkretnega.

7. Nihče nas ne more prepričati, da so obstojali objektivni vzroki za odhod hrvatske delegacije v učiteljski organizaciji in na skupščini sami. Vzroki so bili tukaj prav isti, ki so dovedli do cepitve v profsorski, gasilski, čebelarski in v invalidski organizaciji in v Jugoslovanski športni zvezi. Vzrokov je treba torej iskati v državnih političnih razmerah. Zato pa slovenska delegacija na skupščini ni mogla doprinesiti ničesar drugega k razčiščenju in pomirjenju kot to, kar je s svojo opredelitvijo in svojim stvarnim zadržanjem storila.

Slovenska delegacija je pokazala na letošnji glavni skupščini vso zrelost. Zavedala se je svoje težke naloge pa tudi svoje odgovornosti. Smatrala je za svojo prvo dolžnost, da že itak težko situacijo še bolj ne zamota in s prenačlenimi ukrepi ne dovede organizacije v opasnost. Ostala je na skupščini in glasovala za stanovsko listo. S tem je podprla linijo, za katero se je slovensko učiteljsko vso leta borilo in ki bi bila v vsako drugačno opredelitvijo slovenske delegacije doživela poraz. S tem pa bi bili poraženi tudi vsi mi, ki smo stali v borbi za pošteno in pravično stvar.

8. Ne moremo si predstavljati, kaj naj bi slovenska delegacija ukrenila boljšega kot je. Pisec članka ni povedal tega niti na sestanku delegacije niti v članku. Mi vemo samo eno: da moramo na obstoječo situacijo v organizaciji gledati z vso resnostjo, pa tudi z vso stvarnostjo. Notranje politični dogodki, ki so prinesli samostojno Hrvatsko banovino, so nujno vzel hrvatskemu učiteljsstvu interes na skupni organizaciji, kakor je obstojala doslej. Zato ni mogoče nikomur, pa tudi ne slovenskemu učiteljsstvu, prav nič storiti za enotnost organizacije v dosedanjem smislu. Hrvatskim tovarišem samo želimo, da si zgradijo osnove za čimboljše delo v prid stanu in šoli na način, kakor to zahtevajo nove razmere. Slične naloge čakajo tudi učiteljsstvo ostalih banovin in tudi nas Slovence. Zato tudi že danes razmišljamo o novih temeljih, na katere naj postavimo svojo slovensko učiteljsko organizacijo, čim se izvrši decentralizacija tudi pri nas. Poleg tega pa se bomo trudili, da obdržimo za skupne stvari in za reprezentanco na zunaj skupno državno učiteljsko organizacijo, ki bo v novih razmerah mogla obstojati v novi obliki. Poprej pa bomo morali na zakonit način likvidirati organizacijo, ki in kakor obstoja danes.

Referati na zborovanjih

Referati na zborovanjih naših okrajnih društev imajo namen, poživeti zanimanje članstva za zborovanja, dati mu priložnost, da se vsaj v grobem seznani z najaktualnejšimi vprašanji našega poklica in da se v debati razgibljejo jeziki ter zakrešejo misli. Tega smotra referati v splošnem ne dosegajo v polni meri, čeprav so poročila o njih pisana v superlativih. Ne trdimo, da niso skrbno prirejeni in več ali manj spretno podani. Toda po večini:

Referent je pred in po govoru nagraden z aplavzom, med govorom pa more opazovati tega, ki čita časopise, to, ki šepeta sosedu na uho. Besede tečejo prečesto v nedogled, članstvo pogleduje na uro, smeje trditve ohlapno zadevajo ob stene, neizpodbitna dejstva se kopičijo na brezupno zloženo grmado, a ni iskrice navdušenja, ki bi podnetila in vžgala duše poslušalcev. Predavanje je bilo torej

nujno zlo, da se je sploh moglo zborovanje vršiti?

Debata? Predsednik se vljudno zahvali predavatelju za govor, ki je »mejniki« med dosedanjimi referati in v katerem je premnogo zdravega semena za najmanj nov priročnik. Članstvo? Govor je bil tako dovršen, da prav za prav nimaš kaj dodati in spet tako daleč od poslušalcev, da se nobenemu ne zdi vredno brskati po njem in ga razčleniti ter podčrtati one elemente, ki so prvenstveno važni za učiteljstvo tega okraja. Molk, led, ravnodušje!

Ako zasledujemo poročila o učiteljskih zborovanjih, vidimo, da so predavanja večinoma ad hoc izbrana in da se je tudi pri njih uveljavila moda. Odločno pogrešamo načrta. Resnično, variatio delactat, toda, v septembru poslušati globokoumno razpravljanje o angorskem kuncu, decembra o učnem načrtu, marca o sodobnem slovenskem štetju skozi jezi-

koslovska očala in junija o spominih na kon-kordat, je le nekoliko prehuda variatio.

Za odbor je izbira referata vedno velika zadrega. Često ga lovi zadnje minuto, tako da predavatelj plava, poslušalci pa se tudi ne morejo pripraviti na debato. Umestno bi edino le bilo, da prejme odbor že na običnem zboru od članstva mišljaje, katero pedagoško, pedološko ali katero koli aktualno področje bodi obravnavano v tekočem poslovnem letu. Že stari odbor naj bi članstvo pripravil na to važno vprašanje. V 3 letih se da tudi samo na devetih zborovanjih obdelati lep kos naj-aktualnejših tem. Odbori naj izvedejo anke-to med članstvom, probleme nakažite ali pa pustite članstvu samemu, da jih poišče. Zbe-rijte predloge, jih prerešete, da na običnem zboru in glasujete. Za poedine komplekse re-feratov izberite predvsem predavatelje iz lastnega društva, v drugem redu šele priznane strokovnjake iz poedinih področij. Vsak re-ferat naj ima koreferat. Referati naj ne bodo kilometralni, kjer predavatelj žonglira s fra-zami in preizkuša živčno trdnost publike. Kratka in jasna tema mora vsebovati elemen-te, ki poslušalce naravnost dražijo k razgo-voru. Tako bodo dobila naša zborovanja ono živahnost, ki je dandanes že nekoliko v zgo-dovini učiteljskega stanovskega udejstvova-nja, kajti bacila slabokrvnosti in konformizma

sta zavzela na naših zborovanjih že kar epi-demični značaj. Dolžnost vsakega odbora bo-di, da najde za vsako vsozajemno spretno de-baterje, ki ne bodo »poživljali« zborovanja samo z avlaviz in hvalisanjem, ampak bodo stvarni, pa čeprav za ceno zamer od katere koli nepričakovano prizadete strani.

Velike finančne in osebne žrtve članstva se morajo bolj gospodarsko izkoriščati ko do-slej. Uverjeni smo, da se bo potem tudi obisk dvignil in da bodo oni, zlasti mlajši tovariši in tovarišice, ki stoje danes izven naših vrst, tudi začutili potrebo in veselje vstopiti v or-ganizacijo. Svežih in ostrejših sap potrebuje vzdušje naših zborovanj! Stagnacija je prva točka propada!

Marčič.

Opomba uredništva: Priobčujemo ta čla-nek, čeprav smo prepričani, da se njegova vsebina ne more nanašati na vsa društva. Morda bodo pa prav izvajanja tov. Marčiča na društvenih zborovanjih izzvala razpravo, katere smoter naj bi bil ugotoviti mišljenje in želje članstva o načinu vodenja zborovanj in o referatih, ki naj se stavljajo na dnevni red. Sekcija je že pred časom razposlala dru-štvom zadevne vprašalne pole za članstvo, ki so pri nekaterih društvih rodila zelo pozitiv-ne, a pri drugih povsem negativne uspehe.

Splošne vesti

SRETAN ADŽIČ

Sretan Adžič, bivši ravnatelj in ustano-vitelj jagodinske učiteljske šole, je bil odli-čen srbski pedagog, po rodu iz Sandžaka. On je bil tisti, ki je seznanjal srbske šolnike s pedagoškim napredkom po ostalem svetu. Mudil se je zato večkrat na študijskem po-tovanju v inozemstvu, kjer je zbiral kot mar-ljiva čebelnica najsodobnejše izsledke moder-ne pedagogike ter jih presajal v svojo rodno zemljo. On je bil, ki je priporočal študij psi-hologije in eksperimentalne pedagogike. Spo-znal je, da je za svobodo in ohranitev srbskega naroda nujno potrebna nacionalna vzgoja, ki jo je posebno propagiral že od leta 1890. Na njem je velik delež, da je srbsko učitelj-stvo prekaljeno z nacionalnim ponosom vzgo-jilo svoj narod za najboljše borce, za narod-no svobodo ter za svobodo Srbije. Saj je ravnar narodna vzgoja pri Srbih v letih svetovne vojne delala v obrambi domovine prave ču-deže. Propagiral je sistematično telesno vzgo-jo ter bil za uvajanje ročnih del v narodno šolo, ki naj posebno služijo učenčevi ročnosti ter v umevanju ostalih predmetov. Adžič je bil pedagog onega kova, ki vedno razmišlja o svojem poslanstvu in o svojih učencih.

Udejstvoval se je tudi pri srbskem mla-dinskem slovstvu. Sodeloval je pri Zmajevem »Nevenu« ter pri mladinskih listih »Golube« in »Srbece«.

Adžič je bil pa tudi umen čebelar ter se je tudi z veliko ljubeznijo posvečal rastlin-stvu. Tudi o tem je napisal marsikaj poučne-ga mladini.

Zasluznemu pedagogu so postavili v jago-dinski učiteljski šoli njegov kip, da počastijo spomin tega velikega šolnika.

Sretan Adžič je umrl leta 1933. ter po-čiva na novem pokopališču v Beogradu.

Njegovemu spominu je posvetilo članek tudi »Jutro« od 20. t. m., ki pravi med dru-gim: »Kakor malokateri drug narod, tako sla-ve Srbi svoje odlične može. Prav posebno pažnjo posvečajo svojim šolnikom.«

Posebno pa se je oddolžila Sretanu Adžiču »Narodna prosveta«, ki mu je posvetila vso številko od 12. oktobra. Ravno tako bo prihodnja številka »Učitelja« vsa posvečena življenju in delu Sretana Adžiča.

— »Popotnik«, 1.-2. številka, najavljen v prejšnji številki »Učit. tovariša«, zaradi teh-ničnih ovir še ni mogel iziti. Izide pa do 1. novembra 1939. Uredništvo, ki ni krivo zamude, bo poskrbelo, da prihodnje številke izidejo redno.

— Izpraznjeno je mesto učiteljice na ljudski šoli v Blagovni pri Celju.

— V vardarsko banovino je imenovan Pešl Rudolf, in to v Mogilac, srez Porečki.

— Varstvo pred napadi iz zraka. V seda-njih časih, ko se mora vse ljudstvo pripraviti za pasivno obrambo pred napadi iz zraka, bo dobrodošla dr. Rusova brošurica: »Kaj mo-ramo vedeti o zračnih napadih.« Kratka vse-bina knjižice je: Zakaj sovražnik napada

kraje v zaledju. Kdaj bo napadel z letali. Kaj so bojni strupi. Katere važne lastnosti imajo bojni strupi. Njih vrste in prva pomoč. Kako se varujemo pred napadi iz zraka. Kako mo-ramo ravnati ob napadih iz zraka. — Brošu-rico ima v zalogi samo sekcija Podmladka Rdečega križa v Ljubljani. Gosposvetska ce-sta 2/II, in stane za člane Podmladka din 2,50, za nečlane din 3.— Šolska upraviteljstva mo-rejo naročiti knjižico poštino prosto. — Šole naj bi brošurico otrokom in njih staršem toplo priporočile, da si jo nabavijo in točno prouče. Zakaj nevednost je po navadi najdražja stvar na svetu.

— »Jadranski dan«, praznik našega morja, bodo 31. t. m. po odredbi kralj. banske uprave tudi letos proslavile vse šole v banovini. Sek-cija Podmladka Jadranske straže za dravsko banovino je vsem v PJS organiziranim šo-lam poslala posebno predavanje za ta namen.

— Slovenska šolska matica naproša gg. poverjenike(ce), da ji dostavijo do 5. novem-bra t. l. članske sezname za l. 1939. V pri-meru, da bi jim tega ne bilo mogoče izvršiti v tem času, se naprošajo, da nam do tega ter-mina naznani po dopisnici vsaj približno število članstva, sezname nam bodo pa po-zneje predložili. Radi naklade letošnjim knji-gam je zadeva nujna! Odbor SŠM.

— Na morje je letošnje poletje pihotelo iz naših krajev zelo mnogo mladine pod vo-dstvom učiteljstva. Ljubljanski oblastni odbor Jadranske straže je na predlog Sekcije PJS v ta namen podprl 30 podmladkov JS, med njimi 14 PJS na ljudskih šolah. Na lastne stroške je poslala Jadranska straža na dvo-, tri- ali štiritedensko letovanje ob našem morju 40 deklic in 41 dečkov.

— Vodnikova družba v Ljubljani je pri-pravila letos svojim članom in prijateljem lepe knjige prijetno presenečenje. V svojih letošnjih publikacijah bo namreč izdala malo-meščansko kriminalno povest »Neznani stori-lec« izpod peresa mlade veliko obetajoče pi-sateljice Ljube Prennerjeve. Napeti zaplet in razplet dogodkov, presenetljiv konec in zdrav humor, ki veje iz te knjige, bo nudil obilo razvedrila tudi razvajenim čitateljem. Ljubi-telji lepe knjige — včlanite se takoj v naši ljudski knjižni družbi. Poleg te knjige dobi vsak član Vodnikove družbe še tri druge knjige: bogato ilustrirano Vodnikovo pratiko za leto 1940.; Ivana Albrehta povest »Nebo gor« ter vsaki družini neobhodno potrebno knjigo zdravnika-specialista dr. Janka Haf-nerja »O boleznih ušesa, nosa in grla«, za mal znesek borih 20 din.

— Najlepša serija jugoslovanskih znamk je po mnenju filatelistov serija naših edinih pomorskih znamk, ki jih je za kraljev rojstni dan izdalo poštno ministrstvo v korist Ja-dranske straže. Nominalna cena z dodatkom znaša din 8,50. Znamke predstavljajo jadr-nico, tovorno, potniško in vojno ladjo. V pro-metu bodo samo še meseca novembra, franka-turno vrednost obdrže do Silvestra. Znamke se dobivajo pri vseh poštinih uradih.

manjkanje strokovne izobrazbe med učitelj-stvom. To so po njegovih mislih glavni vzro-ki, zakaj se ni dvignila izobrazba kmetijske mladine. V dokaz za to navaja razne statistike o izobrazbi kmetijske mladine po ostali Evropi in nam prikazuje, kako povsod razume učiteljstvo težnje kmetijske mladine po izobrazbi. Tej njegovi trditvi ne bomo niti najmanj opo-rekali, ker je točna. G. Erjavec pa je pozabil, da je tudi slovensko učiteljstvo, zlasti mlajše pokazalo dovolj dobre volje in tudi razume-vanje, da sodeluje pri dvigu izobrazbe kmet-ske mladine, da pa mu je bilo to vselej one-mogočeno, ker so razni gospodje skrbno pa-zili, da jim ni nihče ugrabil kmetijske mladine, ki jo smatrajo za svoj monopol, do katere imajo oni edino pravico. Nato navaja nekaj svojih predlogov, katerih izvedba bi mnogo pripomogla, kot pravi sam, ne samo k dvigu izobrazbe kmetijske mladine, ampak sploh k izboljšanju gospodarskih in političnih razmer slovenskega kmeta. Kot prvo smatra, da je

treba izboljšati našo osnovno šolo, in učitelj-stvo, ki je premalo kvalificirano in preveč odtujeno večini kmetijskega ljudstva. V tej od-tujenosti vidi največjo rano današnje osnov-ne šole. Pri vsem pa pozablja g. Erjavec na socialno in gospodarsko stanje kmetijskega ljudstva, ki mu ne dopušča, da bi moglo nu-diti kmetijski mladini tisto izobrazbo, ki ji je danes neobhodno potrebna. Iz svoje lastne mladosti sam vem, kje je vzrok, da se ogo-rmna večina kmetijskega ljudstva ne zanima za izobrazbo svoje mladine. Kolikokrat sem mo-ral slišati, da ne smem v šolo. Saj ni bilo časa, ker sem moral s svojimi drugimi sovrstniki opravljati razna poljska dela. In v šolo pri-haja večina mladine vsa premočena in pre-mražena in zato je nemogoče zahtevati, da bi sledila pouku in ker so posledice vidne, je seveda krivo učiteljstvo! Ne učiteljstvo, mar-več beda in pomanjkanje sta glavna krivca, da se ne more širiti med našo šolsko in ostalo mladino izobrazba.

Mladinska matica

—mm Tretja številka letošnjega letnika »Našega roda« je skoro dotiskana in izide v nekaj dneh. To je ena najboljših števil, kar jih je izšlo doslej, vsebinsko enotna in po-svečena našim izseljencem in jesenskim raz-položenjem. Tudi pesniški del je tokrat na višku. Oglasili so se zopet naši najboljši liriki.

—mm Čtivo, primerno za učence prvega in drugega razreda: »Mihec in Jakec« kart. 8, vez. 10 din, Cicibanova knjižnica III, in IV. zvezek a din 1,50. Čtivo iz zgodovine, primer-no za učence IV. in V. razreda: Klemenčič: Iz starih in novih časov, broš. 4, vez. 8 din. To so knjige, ki olajšajo učitelju delo, in ob katerih se učenci igraje učijo.

—mm Ob priliki razstave bolgarske knji-gue v Ljubljani se je dvignilo zanimanje za bol-garsko literaturo. Veliko pozornost vzbuja posebno bogato mladinsko slovstvo bratskega naroda. Opazujemo ob tej priložnosti na zbirko bolgarske mladinske proze »Pirhi«, ki je izšla v založbi Mladinske matice. Zbirka je izšla v Potokarjevem prevodu v luksuzni iz-daji z večbarvno naslovno stranjo. Prinaša izbor najboljših bolgarskih mladinskih pi-sateljev in je tudi glede ilustriranega dela po-sebnost svoje vrste. »Jutro« je pisalo svoj čas o knjigi: Zbirka zasluži pozornost tudi zaradi svoje opreme, ki je po zamisli in iz-vedbi taka, da po vsej verjetnosti sami Bol-gari nimajo nič podobnega. V knjigi je 26 sestavkov in vsakega je ilustriral drug slo-venski umetnik. Tako število ilustratorjev je edinstveno v slovenski knjižni in njih sode-lovanje nudi poznavalcu ilustracijske grafike izredno priliko primerjave. — Knjiga stane kartonirana 20, trdo vezana 26 din.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI

V oktobru 1939. so umrli: 506. Križnar Zeljko, železniki. 507. Dubrovič Marija, Ka-stav. 508. Završnik Antonija, Vrhnika. — Prispevek za te tri smrtne primere znaša: za samske zadrudnike din 16,—, za dva člana din 31,—, za tri člane din 46,— itd. Zamudni-ki naj prištejejo k temu znesku še zaostanke iz prejšnjih mesecev: V septembru so bili 3, v avgustu 3, v juliju 2 smrtna primera. Za vsak smrtni primer nakažite din 5,—, poštini-no za vsako položnico din 1,—.

V avgustu in septembru je razposlala zadrudna uprava nad 500 opominov in obra-čunov; od teh še ni likvidiran do danes velik del. Naše terjatve znašajo okrog 100.000 din. Zadrudniki! Ali je tako postopanje v redu? Če zadruga ne bo prejela vseh članskih prispevkov redno vsak mesec, bo primorana, da bo pustila čakati dediče za posmrtnine vse dotlej, da bodo zadrudniki poravnali pri-spevke za smrtne primere. Vsak zadrudnik si lahko sam izračuna znesek za nakazilo, saj mu s položnico poslani listek natančno to pove. Ne pozabite v nakazilih na poštino! Če se blaginjsko stanje ne poboljša do 4. no-vembra 1939., bodo za november izpadla vsa brezobrestna posojila.

Zadrudna uprava U.S.

Šolski radio

—r V. Torek, 31. oktobra: Proslava »Ja-dranskega dne«. 31. oktobra 1918. leta so po dolgi stoletjih spet zaplapolale na naših lad-jah jugoslovanske zastave, rodila se je svo-bodna pomorska Jugoslavija. V spomin na ta dan slavi kralj. mornarica 31. oktobra svojo slavo, organizacija »Jadranska straža« pa pro-slavlja praznik morja pod imenom »Jadranski dan«. Razpored: 1. Jobst »Pozdrav Adriji« — petje. 2. Pirnat »Pesem najmlajših« — dekla-mira Metka Flegarjeva, I. gimn. razred. 3. Be-seda o pomenu dneva. 4. Hajdrih »Buči mor-j« — petje. 5. »Lepo in bogato si, naše morje!« — razgovor. 6. M. E. Krem-žar »Živelo Jadransko morje!« — deklamira Bogdan Širok, IV. raz. ljud. šole. 7. Tomc »Mi jadranski smo stražarji.« — petje. Pro-slavo vodi g. Viktor Pirnat.

—r Petek, 3. novembra: Varčuj! Razgo-vor o poslovanju v hranilnici. Otroci opazuje delo v denarnem zavodu in išče pri spremlje-valcu pojasnil in razlago za vse kar opazi. Vodi g. Miroslav Zor.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 29. oktobra ob 17. uri predaval g. inž. Bogdan Pahor: Važnost poskusa v kmet. obratu.

Učiteljska tiskarna

—t Puste in deževne nedelje so v deželi. Vaši otroci ne morejo na sprehod. Doma se dolgočasijo, ker nimajo primerne zabave in zaposlitve. Zanje ima Knjižarna Učiteljske tiskarne sledeče knjige: Tinkin zajček, Pisane lutke, Stric s košem, Teta s cekarjem.

—t Najlepša zabava, zanimivo ročno de-lo, pri katerem se otroci uče, je zbirka Na-črtov za šolo in dom. Načrte je sestavil Vilim Kunst, avtor člankov Za tri dinarje elektrike, ki so izšli v »Našem rodu«. Zbirka obsega 5 elektrotehničnih aparatov: Morsov brzozavni aparat, električni zvonec, indukcijski aparat, telefon in mikrofon.

—t Ivo Jančič: Naša zgodovina v slikah, I., II. in III. del. Svojevrsna in edinstvena knjiga, ki je prav vsaki šoli prepotrebna, ker je izvrstno ponazorilo zgodovine. Po vsej pravi-ci spada v šolsko zbirko učil. Cena 65 din. Priporoča se vsem šolskim upraviteljem.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kake naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10% popust.

—t Prešernove in Gregorčičeve poezije so izšle v miniaturni izdaji. Lični knjižici se dobijo pri Učiteljski tiskarni po 20 din ko-mad.

—t Ali ste naročili za svojo šolo in zase šolske in pisarniške potrebščine? Naročite pri Učiteljski tiskarni! Svoji k svojim!

Novosti
za damske plašče,
moške obleke in površnike
priporoča trdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 Prekmurske matere. »Z vsa resnostjo poslušajo predavanja« je naslov članka v »Slo-venec« od 21. oktobra, ki razpravlja o pre-da-vanju ge. primarij dr. Praprotnik Sabine ter pravi med drugim: S sodelovanjem učiteljstva je priredila predavanja za vasi Bogojina, Fi-lovci, Bukovnica v osnovni šoli v Bogojini, za vasi Beltinci in Odranci v Beltincih, za vas Dokležovje na izrecno željo učiteljstva še po-sebej v Dokležovju. Vsa predavanja so bila odlično obiskana in smelo lahko trdimo, da so matere brez izjeme bile navdušene za na-uke, ki jih je predložila na preprost način ga. zdravica. Živahno povpraševanje mater po vsakem predavanju, in pojasnila, ki so jih ho-tele še dobiti od ge. zdravnice, pričajo, da so spremljale z vso pozornostjo vsako besedo predavateljice. Mnoge učiteljice omenjenih šol so se lotile dela za akcijo z vso ljubeznijo in več svoj prosti čas posvečajo pletenju srajčk. Knjižica »Zdrav in bolan otrok«, ki jo

je napisala ista zdravica, je bila sprejeta z velikim navdušenjem. Dejstvo, da je bilo že v prvih treh dneh prodanih 500 izvodov, naj-bolje dokazuje, da je bil lahek in razumljiv pri-ročnik nujno potreben. Akcija se bo še na-daljevala, in upamo, da bo dosegla s sode-lo-vanjem vsega učiteljstva lepe uspehe, na ka-tere bomo lahko ponosni.

—1 Kako dvigniti izobrazbo kmetijske mla-dine? je naslov članka v »Edinosti« od 19. oktobra, ki razpravlja v letnem poročilu Kme-tijske zbornice, v katerem se je šolski nad-zornik g. Fran Erjavec precej na široko raz-pisal o izobrazbi kmetijske mladine. Član- kar izvaja med drugim: »Gospod Erjavec išče vzroke, zakaj ni slovenska kmetijska mladina na višji stopnji izobrazbe in prihaja do za-ključka, da je temu kriva predvsem osnovna šola in učiteljstvo, ki se ne zna prilagoditi kmetškemu ljudstvu, njegovemu mišljenju in svetinjam, ki jih naravnost zasmehuje, in po-

Stanovska organizacija JUU

Iz društev

Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR LEVI BREG bo imelo svoje prvo letošnje zborovanje in redni občni zbor v soboto, dne 11. nov. t. l., ob 9. uri dop. v drž. ljudski šoli v Krčevini pri Mariboru. Ob 9. uri je otvoritev zborovanja in objava važnih dopisov, ob 10. uri se prične občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Poročilo o banovinski in državni skupščini. 4. Ob 11. uri volitev društvene uprave. 5. Proračun za l. 1939./40. 6. Delovni načrt za l. 1939./40. 7. Predlogi in slučajnosti.

V soboto, dne 4. novembra t. l., se popoldne ob 2. uri vrši v krčevinski šoli širša odborova seja, h kateri naj sigurno in točno pridejo vsi člani upravnega in nadzornega ter strokovnega odbora in častnega razsodišča, učiti. zbori onih šol, ki pa morda nimajo člana v teh odborih, pa naj k tej seji pošljejo svojega zastopnika! Vsem učiti. zborom bo poslana okrožnica, ki jo do 1. novembra t. l. vrnite v odgovori predsedniku, predvsem naj vpišejo vanjo svojo izjavo članarinski dolžni-ki, radi katerih v glavnem zborujemo dovolj pozno, da uredijo svoje obveznosti, kot redni člani, ker le kot taki imajo tudi pravico glasovanja. Poravnajte vsi prve dni novembra vso doseženo članarino! Vsi(-e) člani(-ce) k polnoštevilni udeležbi (nečlani(-ce) glasom okrožnice JUU drav. sekcije, št. 264, z dne 16. sept. 1938. nimajo pristopa, niti se jim v svrhe ne more dovoliti odsotnost), k pristopu in občnemu zboru so vabljeni tudi novodošli tovariši(-ce)!

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC je zborovalo 14. oktobra ob 9. uri v Slovenjem Gradcu. Prisotnih je bilo 30 članov, t. j. 62 %. Vstop sta prijavili tov. Može Olga in Pliberšek Kristina, obe iz Šminklavža. Zapustili so nas zaradi premetitve člani Kaizer Stefan in Stanislava ter Horvat Jožef. Zborovanje je vodil predsednik tov. Kopač, ki je podal poročilo o banovinski skupščini, podpredsednica tov. Smolnikarjeva pa nas je seznanila z razvojem dogodkov v Banja Luki. Tov. Čilenšek Vinko je podal tajniško poročilo, tov. Vaupotova blagajniško. Ker so bila vsa poročila zelo ugodna za našo društvo, je predlagal predsednik nadzornega odbora tov. Mrovlje vsemu upravnemu odboru absolutorij, posebno pohvalo pa še blagajničarki, ki je vzorno vodila posle in dosegla s tem lepe prihranke! Sledile so volitve novega odbora, ki se je še istega dne konstituiral. Upravni odbor tvorijo: Kavčič Fran, predsednik; Smolnikar Hedviga, podpredsednica; Zolnir Bogdan, tajnik; Vaupot Tončka, blagajničarka. Odborniki: Gorjup Franc, Bregant Oskar, Iglar Rajko. Namestniki: Šmid Matilda, Čilenšek Vinko in Klugler Ivan. Nadzorni odbor: Mithans Minka, Rogina Josipina, Vaupot Viktor. Namestniki: Arnuš Marija in Stani Zdenka. Poverjeniki: za Učiteljsko tiskarno Smolnikar, za Mladinsko Matice Mrovlje Lidvina, za Učiteljski pokret in za Odešek učiteljice Križaj Iva.

Zatem se je dosedanjí predsednik Kopač, ki je bil 18 let na slovenjgraški šoli in 10 let predsednik učiti. društva, poslovil, ker je premeščen za šolskega nadzornika v Maribor. Tov. Smolnikarjeva se je v imenu društva poslovila od njega, ki nam je bil vedno vzgled dobrega tovariša, vzgojitelja in učitelja, ter mu želela na novem mestu obilo zadovoljstval! Po slovesu je spregovoril še novi predsednik tov. Kavčič, ki je pozval vse članstvo k intenzivnejšemu sodelovanju, ker ne bomo drugače kos času in delu, ki se nam bliža, zato vsi na delo za stanovske in šolske interese!

Prihodnje zborovanje bo 2. decembra v Slovenjem Gradcu. Kavčič Fran, preds. Zolnir Bogdan, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL je imelo svoj redni občni zbor dne 7. oktobra 1939. v Ljubljani.

Navzočih je bilo 74, odsotnih 25 članov. Pred občnim zborom je govoril sreski šolski nadzornik g. Drnovšek o raznih pripomočkih za zemljepisni pouk. Priporočil je, da bi si šole nabavile zemljevide svojih šolskih okolišev, domačih občin in domačih občin in domačega sresa.

Za izdelovanje takih zemljevidov se je ponudil g. I. Selan iz Komende, ki je že izdelal nekaj zemljevidov za razne šole in so prav lečni.

O vprašanju, ali bi bila samozaložba zemljevidov za učence možna, bo razpravljal društveni odbor z društvom za vzhodni del ljubljanske okolice.

Ko so si člani ogledali zemljevide, je predsednik otvoril občni zbor.

Poročilo tov. Gradišarjeve o državni skupščini in poročilo tov. Vončinove o banovinski skupščini so člani pozorno sledili.

Nato je podala tajnica kratek pregled odborovega dela v minuli poslovni dobi, blagajničarka Deželova pa obširno poročilo o blagajniškem stanju.

Obračun za preteklo dobo je bil s priznanjem sprejet; prav tako je bil sprejet brez ugovora proračun za l. 1939./40.

Pri volitvah je bila oddana samo ena kandidatna lista.

V upravni odbor so bili izvoljeni: Vrhovac Stanko, Tavčar Ljudevit, Župančič Na-

taša, Vončina Elizabeta, Vuk Slavko, Gradišar Ana, Fatur Josip in namestniki: Remškar Franc, Gaber Breda, Weber Franja; v nadzorni odbor pa: Zakrajšek Josip, Schein Stefan, Dekleva Ivana in namestnici: Pivk Franja in Kleinstein Ana.

Vrhovec St., t. č. preds. Lenarčič Ana, zap.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je zborovalo ter opravilo svoj redni letni občni zbor v soboto, dne 14. oktobra 1939., ob 8. uri v Zidanem mostu, ob navzočnosti 76 članov, t. j. 56 %.

V uvodnih besedah se spominja tov. predsednik pete obletnice smrti Viteškega kralja Aleksandra I. ter tolmači težak svetovni položaj, ki nas kruto obema. Nadalje pozdravlja vse novo pristopivše tovariše in tovariše ter jim želi, da se v naši sredi tovariško počutijo, ter jim je hvaležen, da v teh težkih časih zasledujejo cilje stanovske linije v JUU.

Navzočemu tov. nadzorniku Potočniku, ki je bil nedavno razrešen svoje službene dolžnosti v Laškem, pa izreka toplo zahvalo za njegovo blagohotno pomoč in vodstvo pri našem šolskem delu in konstata, da je bil tov. Potočnik eden med redkimi nadzorniki, ki so po osnovanju lastne organizacije ostali še nadalje člani JUU.

V enako toplih besedah se od tov. nadzornika poslavlja tudi tov. Kislinger — v imenu šolskih upraviteljev. Tudi tov. Potočnik končno izpregovori ter poudarja, da je med tov. Laščani služboval rad, ter da bo ohranil nanje najugodnejši vtis.

Ker se zapisnik uverjavlja po dveh članih ooverovateljih, povzame besedo tov. tajnica, ki v izčrpnem tajniškem poročilu objasni skupščini delovanje društva, ki je bilo v pretekli poslovni ednici dovolj aktivno, saj je končna št. oprav. zapisnika 388.

Ker je tov. blagajnik na orožnih vajah, se po soglasnem sklepu navzočih, obravnava njegovo poročilo na prihodnjem zborovanju. Nato sta bili podani poročili o banovinski skupščini, ki ga je lepo in iz pravilnega zornega kota podala tov. Plavšakova; ter poročilo o držav. skupščini (Mahnkota), okrog katerega se je vnela živahna debata; se pravi, ob onem delu, ki govori o odhodu hrvaških delegatov. V razpravo so posegli opetovano tov. Kimovec, Pavčič, Pahor in Lunder. Končni rezultat je: predlog: Sekcija naj posreduje, da se čimprej dostavi društvom osnutek o izpremembi pravil, v razpravo.

Ob 10. uri so se vršile volitve. Ker je bila predložena le ena lista, brez predloga za tajno glasovanje, je bila ta sprejeta soglasno.

Po konstituiranju je upravni odbor sledeč: predsednik Mahkota, podpredsednica Plavšakova, tajnica Urbajsova, blagajnik Groznik, člani Kimovec, Švarc, Prešeren. Izvoljeni so bili tudi strokovni odbori in posamezni poverjeniki.

Po končanih volitvah je imel tov. Janežič Jelo predavanje: O državljanski vzgoji. Strokovnjaški referat zasluži, da bi se tiskal, ker bi bil važen priročni učiteljem pri vzgoji dece v državljansko zavedne ljudi.

S pozivom na mnogobrojno udeležbo ob prihodnjem zboru, ki bo decembra v Trbovljah, zaključil tov. predsednik uspešno zborovanje.

Mahnkota Milan, preds. Urbajs Alojzija, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LITIJA je zborovalo v soboto, 14. t. m., v dvorani kolodvorske restavracije v Ljubljani. Navzočih je bilo 49 članov.

Predsednik tov. Jože Župančič se je v svojem poročilu spomnil jubilejev učiteljskih organizacij, tako tudi 50 letnice našega društva, pokojnega tovariša Goriška Karla, ki je 22 let služboval v Stični. Omenjal je jubileje tov. Silije. Tov. Sakotnikova že 25 let službuje na enem mestu, na Savi. Hvaležni vaščani so ji priredili skromno, a pristržno počaščenje. Čestital je tudi tov. Trametovi k 25 letnem službovanju na Vačah. Naše društvo je zapustil odbornik in priljubljeni tov. Ambrožič Lado, ki je bil po službeni potrebi premeščen iz St. Vida pri Stični na Sinji vrh v Beli Kraljini.

Dekretovi iz majskih napredovanj še ni. Tov. tajnik poroča o došlih dopisih in omenja intervencijo društva po sekciji pri banski upravi zaradi nerednih nakazil - dotacij iz proračuna B. Izkazalo se je, da so nerednih nakazil krivi zanikrni šol. upravitelji, ki ne pošiljajo pravočasno obračunov. V bodoče bodo malomarneži izločeni od skupnih nakazil. Razpravljalo se je tudi o naravnih stanovanjih.

Sledilo je nad vse zanimivo predavanje g. Ivana Kolarja, profesorja na III. drž. real. gimnaziji, o slovenskem pravopisu. Članstvo se je toplo zahvalilo za izvajanja. Razgovor o bodočem občnem zboru v novembru je prinesel tudi vprašanje, ali naj se društvo deli, ker je srez razdeljen na 2 dela, je članstvo soglasno sklenilo, da se društvo ne bo delilo. Po blagajniškem poročilu in po slučajnostih je tov. predsednik zaključil uspešno zborovanje.

Župančič Jože, preds. Trošt Franjo, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK je zborovalo v soboto, 14. okt. 1939., v ljudski šoli v Žužemberku. Na zborovanje in občni zbor so prišli skoraj vsi člani, saj je bilo na programu predavanje g. prof. Anice Černejeve.

V uvodni besdi je tov. predsednik Mervar France pozdravil navzoče, stare člane in novopristopivše, posebno pa g. prof. Černejevo.

jevo, ki je prihitela iz bele Ljubljane bistril pedagoško znanje učiteljstva prelepe žužemberške doline. Nadalje je poudaril, kako potrebni so v današnjih nemirnih in težkih dneh z otroki in ljudstvom čuteči učitelji, vzgajajoči domoljuben naraščaj, ki bo s pogumom zrl v bodočnost. Učitelj sam pa naj najde uteho v tovariškem občevarju z učiteljsko družino domače šole, posebno pa še v vrstah učiteljske stanovske organizacije, katera se neprestano trudi za dobrobit svojih članov.

Izvajanja g. predavateljice o metodičnih reformah so bila spremljana ves čas s splošno pozornostjo. Poslušalci so se poglabili v bistvo »šole iz življenja z življenjem za življenje«. Modernega učitelja, moderno šolo imenujmo raje dobrega učitelja, dobro šolo. Načela domorodnosti, časovnosti, otroškosti, aktivnosti in strnjivosti naj se nikdar ne razumevajo kot gole šablone. Otroka opazujmo v njegovi povezanosti z okolico in dobo, v kateri živi.

Poslušalci so se z odobravanjem zahvalili za predavanje, a tov. predsednik je izrazil splošno željo, da bi g. predavateljica kmalu zopet razveselila naše učiteljsko društvo s svojim nastopom.

Po kratki debati je sledilo tajniško poročilo tov. Hrovatove. Podala je obračun o društvenem delu za preteklo leto. Poročala je o zborovanjih in v kratkem izvlečku predložila aktivno udeleževanje članstva in odbornikov na društvenem polju.

Blagajniško poročilo, ki ga je podala tov. Brumatova, je bilo soglasno sprejeto. Članarina bo znašala tudi v bodoče 17 din.

Po kratkem odmoru so se pričele volitve. Predložena je bila le ena lista, sestavljena iz zastopnikov skoraj vsake šole v območju učiti. društva in je bila soglasno sprejeta. Društveni odbori so sestavljeni takole:

Upravni odbor: predsednik Mervar France, podpredsednik Raybar Hinko, tajnica Hrovat Rafaela, blagajničarka Brumat Irma, ostali člani Zaje Angela, Ljubič Mirko, Erker Ela. Namestniki: Jalen France, Mervar Mara, Škedl Mira. Nadzorni odbor: Perko Jože, Sič Stefan, Ozimek Avrelja. Namestniki: Čebulj Darinka, Cvar Miroslav. Strokovni referent za tisk in Mlad. matico: Ljubič Mirko. Stanovsko častno razsodišče: Perko Jože, Zen Danica, Jalen France. Stalna člana razsodišča: Maučič Marija, Ficko Veronika. Namestnika: Leban Jelica, Šolar Marija. Sekretar razsodišča: Vilfan Julka. Namestnik: Kučič Justina.

Pri slučajnostih je omenil tov. Mervar, da se redno nakazovanje dotacij ravna po rednem sestavljanju in predlaganju obračunov in da je zato v splošno korist, ako šolski upravitelji kmalu po prejemu dotacije sestavijo obračune. S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Fr. Mervar, preds. Fr. Jalen, zapisnikar.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI je imelo svoj občni zbor 7. oktobra ob 9. uri v Murski Soboti.

Najprej se je učiteljsvo poklonilo spominu blagopokojnega Viteškega kralja Zedinitelja Aleksandra I. V otvoritvenem govoru je predsedujoča tov. podpredsednica pokazala na izredne naloge, ki čakajo učiteljsvo v današnjih usodnih časih, ki jih je učiteljsvo pripravljeno izpolnjevati iz ljubezni do naroda in domovine. Vendar uspeh tega dela ni odvisen samo od učiteljsva, marveč tudi od onih, ki so nad njim. Učiteljsvu je potrebna posebno v današnjih časih stalnost na mestu in v službi, izboljšanje gmočnega položaja, ločitev prosvetne oblasti od politične in iz vsega tega izhajajoč duševni mir, zadovoljstvo in optimizem. Omenila je tudi, da je odbor okrnjen. Tovariš predsednik Antauer je bil imenovan za nadzornika, tovarišica blagajničarka Blečič Nikica pa je bila premeščena po službeni potrebi v Staro Lipo.

Iz tajniškega poročila je bilo razvidno, da je društvo zborovalo v pretekli funkciji dobi 17 krat z 23 predavanji in s povprečno udeležbo 75,5 % in da je naraslo od 81 članov na 135, t. j. za 54 članov (65 %).

Blagajniško poročilo izkazuje aktive din 13.482,—, pasive din 5244,75, čista imovina je din 8237,35.

Po dani razrešnici je bil sprejet proračun za poslovno leto 1939./40. Članarina ostane ista, t. j. letno 175 din.

Po poročilu tov. delegatov je pozivala tovarišica predsednica odeska učiteljice k sodelovanju. Sledilo je predavanje tov. Gumilarja. Ob dvajsetletnici slov. šolstva v Prekmurju, ki je pokazal socialni prerez Prekmurja, kulturni vpliv učiteljstva in njegove ovire ter pokazal na nujno potrebo, da se učiteljsvo približa s pravnim razumevanjem ljudstva. Za globoko in toplo predavanje so bili navzoči predavatelju iskreno hvaležni. Nato so se vršile volitve. Predloženi sta bili dve listi. Novoizvoljeni odbor se je takoj konstituiral, in sicer sledeče:

Hajnshek Franc, preds. Kos Leopoldina, podpreds., Kramberger Joško, tajnik, Stanjko Viktor, blagajnik, odborniki pa: Titan Josip, Pajtlar Franc in Slokar Rastislav. Namestniki: Kemperle Ljudmila, Krašna Zmago, Vrečko Miroslav. Nadzorni odbor: Bauman Ivan, preds. člana: Kočar Karel in Poredoš Stefan. Namestnici: Mazi Pavla in Erker Vera.

Pri slučajnostih je pozival gospod šolski nadzornik Velnar na naročitev naših mlad-

skih listov in publikacij. Dalje priporoča gospod nadzornik, da naj učiteljsvo posveča večjo pažnjo PJS. Mladino je treba zainteresirati za naše morje, ki je velike važnosti za državo.

L. Kos, podpreds. Kramberger Joško, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO V CELJU je imelo svoj redni letni občni zbor 7. oktobra 1939. v Celju. Od 207 članstva se ga je udeležilo 164. Uvodoma je ugotovil tovariš predsednik, da je društvo stopilo v 70. leto svojega življenja hvaležno učiteljsvu okraja za zvestobo, ki mu jo je v vsej tej dobi ohranilo. Zlasti je pozdravil tov. Rozmana in Hudalesa z gospo ter tov. Seršena. Članstvo se je poklonilo spominu kralja Aleksandra I. ob 5. obletnici njegove smrti. V slovo preminulemu celjskemu učiteljskemu veteranu tov. Tomu Grahju, ki je v to društvo vstopil pred 68 leti, so bile izrečene tople besede. Prav tako v spomin tov. Znidaršiča, ki si je ob prevratu kot častnik stekel nacionalnih zaslug za Celje. Tov. predsednik je želel v pokoj odhajajočemu tovarišu Janku Kramerju, šolskemu upravitelju v Celju, ki je pred 29 leti postal društveni član, še mnogo sončnih let. Nato se je dotaknil težav sedanje dobe v svetu, naglašal potrebo stvarnega, složnega dela v zadovoljstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov ter v srečo in moč države. Napovedal je dejstvo bližnjega urejevanja prosvetnih zadev slovenskega naroda iz novih, prirodnejših vidikov. Pri tem bo treba dati trdnih osnov položaju šole in stanu, ki imata vso pravico do izpolnitve upravičenih teženj.

Tajniško poročilo navaja 204 člane v minulem društvenem letu. Društvo je delovalo redno in služilo interesom članstva. Blagajna izkazuje preko 32.000 din dohodkov in skoro prav toliko izdatkov. Preko 14.000 din imovine je naložene v članskem socialnem fondu, iz katerega je bilo izplačanih 1600 din podpor v izrednih primerih. Knjižnica šteje 606 večinoma pedagoških del in je redno delala. Na predlog predsednika nadzornega odbora tov. Sevnika je bila upravi soglasno z odobravanjem izrečena razrešnica z zahvalo.

O poteku sekcije in glavne skupščine JUU je poročal tov. Pogačnik. Njegovim zanimivim izvajanjem je sledila vsestranska in razgibana debata. Tu je tov. Gerlanec razpravljaval o nalogah in delu organizacije, o glavni skupščini in vzrokih odhoda Hrvatov ter o Mladinski matici. Zahteval je, da se takoj pristopi k ustanovitvi avtonomne organizacije slovenskega učiteljstva ter ohranijo stiki s hrvatskim učiteljstvom. V debato so posegli še tov. Hudales, Pogačnik, Wudlerjeva, Prelog, Dolinar in Roš, nakar so se predlogi tov. Gerlanca odstopili odboru v izvedbo. Delegatom, ki so društvo zastopali na obeh skupščinah JUU, je bila soglasno izražena zaupnica.

O Slov. šolski matici je referiral tovariš Gobec, ki je orisal tudi delo velikega, nedavno umrlega psihologa Freuda. O akciji za zimsko pomoč mladini v severnih predelih Slovenije, ki naj se tudi letos izvede, je poročala tov. ga. Ivanka Zupančičeva. V ta namen je bil sklican poseben sestanek tovarišic in takoj zbranih 213 din. Tov. ga. Karčičeva je priporočala izdanja Učiteljskega doma v Mariboru in ustanovitev posebnega dekljskega doma v njegovem okviru.

Poseben kandidacijski odbor je sestavil kandidatno listo, ki je bila kot edina vložena ter v tajnih volitvah z listki skoro soglasno potrjena. V upravnem odboru so: preds. Fran Roš, podpreds. Franja Wudlerjeva, tajnik Josip Kotnik, blagajničarka Marija Pečnikova, Metod Požar. Janko Pogačnik, Bogomil Gerlanec, Vid Vertačnik, Ana Zupanova in Ruža Petelinova. V nadzornem odboru so: preds. Julij Sevnik, podpreds. Ernest Tiran, Lizika Petričkova, nam. Antonija Voršičeva in Jože Zupanek. Predsednik finančnega odbora je Albert Planer, odsek učiteljice vodi Ivanka Zupančičeva. Strokovni referent za šolska vprašanja je Vekoslav Gobec, za tisk Bogomil Gerlanec. V stanovskem častnem razsodišču so preds. Bogomir Zdošek, Franc Lužnik, Nace Pejcha, Fran Seručar, člana Anton Baša in Stana Schreinerjeva, nam. Maks Pivec in Avgust Binder, tajnik Josip Kotnik, namestnik Anton Zorko.

Odobren je bil novi letni društveni proračun z lanskimi postavkami. Ugotovljena je bila nujna potreba ustanovitve odseka »Učiteljskega pokreta« v društvu. Po zborovanju so se konstituirali odbori.

Fran Roš, preds. Fran Seručar, zapisnikar.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinsiva, vsaka beseda 50 par Najmanjši znesek Din 5.—

Cenjenemu učiteljsvu se priporoča

TEKAVEC FRANC
KROJAČ ZA DAME IN GOSPODE

Fina izdelava po najnovejših krojih in po zmernih cenah

LJUBLJANA — POLJANSKA CESTA 12

KUPUJTE PRI TVRDKAH,

KI OGLAŠUJEJO

V NAŠEM LISTU

KEMIČNA ČISTILNICA vsakovrstnih oblek
Parno likanje

Pralnica, svetlolikalnica **ŠIMENC**
Kolodvorska ulica 8
Sprejemališče v Franciškanski pasaži